

“GREV” VE “SARI SENDİKA” SÖZCÜKLERİNİN KÖKENİ

Aydınlık Gazetesi, 25 Şubat 2013

Yıldırım Koç

Tarihte kaydedilmiş ilk grev, belki de çağdaş işçi sınıfının ilk biçimlerini oluşturan kişilerce, günümüzden yaklaşık 3200 yıl önce eski Mısır’da piramitlerin yapımı sırasında ortaya çıktı.

Genellikle zannedildiğinin aksine, eski Mısır’ın piramitlerini köleler değil, vasıflı zanaatkarlar inşa etti. Bu kişilere, yaklaşık on kişilik bir aileyi geçindirebilecek miktarda tahıl, yağ ve balık veriliyordu ve bu zanaatkarlar taş evlerden yapılmış özel köylerde yaşıyorlardı. Aldıkları ücret, ortalama bir tarım işçisinin aldığı ücretin yaklaşık üç katıydı.

Milattan önce 1170 yılında kendilerine ücret olarak verilen yiyeceklerin dağıtılması gecikip aileler açlıkla karşı karşıya kalınca, eşlerinin de desteğiyle işi durdurdular.

Türkçe’de kullandığımız “grev” sözcüğünün kökeni, eskiden Paris’te belediye sarayının önündeki “Grève” meydanıdır.

Bu meydan, Türkiye’de de eskiden bilinen biçimiyle “amele pazarı” olarak kullanılıyordu. İş arayan işsizler burada toplanıyor, işçi arayanlar da buraya geliyordu.

Bir işletmede işi bırakıp yeniden iş aramak için “amele pazarı”na, bu meydana gidenler, “grev meydanına veya greve gittiklerini” söylüyorlardı.

Osmanlı döneminde “grev” sözcüğü yerine “ta’til-i eşgal” (işlerin durdurulması”) ifadesi kullanılıyordu.

1936 yılından itibaren de “grev” sözcüğü kullanılmaya başlandı.

Bir grev, çalışma yaşamına ilişkin yeni bir kavramın ortaya çıkmasına da yol açtı.

Fransa’da Le Creusot bölgesinde 1899 yılında bir grev yapıldı. Bu grevde sosyalistler etkiliydi. Greve karşı olanlar, işverenlerin de etkisi ve desteği altında bir sendika kurdular. Bu sendika cephesi sarıya boyanmış bir binada faaliyet gösteriyordu. “Sarı” isimli bir gazete de yayımlandı. “Sarı sendika” adı bu örgütle bağlantılı olarak ortaya çıktı.

Türkiye 2013’e Topkapı Şişecam işçilerinin işyeri işgali eylemiyle girdi. 2012’nin son aylarında başlayan eylemlilik 2013’te daha da yaygınlaşacağına benzemektedir. Birbirinden kopuk bir biçimde işyeri düzeyinde yaygınlaşan eylemler, ekonomik, toplumsal ve siyasal alandaki gelişmelere bağlı olarak genel bir mücadelenin parçalarına dönüşebilir.

İşçi sınıfının en önemli mücadele araçlarından biri, grevler, direnişler, gösteri yürüyüşleri, mitingler, işyeri işgalleri, iş yavaşlatmaları ve çok çeşitli türlerde eylemdir. 1989 Bahar Eylemleri çok farklı eylem türlerini gündeme getirmişti. Benzer bir süreç 2013’te yaşanabilir.

Bu eylemlerin bir biçimi, üretimin ve hizmet sunumunun sona erdirilmesi veya yavaşlatılmasıdır. Genel grev, dayanışma grevi, iş yavaşlatma, kuralları tam olarak uygulayarak çalışma, işyeri işgali, menfaat grevi, hak grevi, siyasi amaçlı grev bunun örnekleridir.

Miting ve yürüyüşler ise farklı tür eylemlerdir; üretim ve hizmet sunumuyla doğrudan ilgili olmayabilir.

ILO Sözleşmelerine göre yasal olması gereken bu eylemler yürürlükteki mevzuata göre yasal veya yasadışı kabul edilebilir. Ancak kamu vicdanının bu konudaki kararı da önemlidir. Yasadışı sayılsa bile kamuoyu vicdanında “meşru” kabul edilen bir eylem etkilidir.

Ayrıca yasadışı bir eyleme katılımın kitleselliği çeşitli yaptırımları engelleyebilir.

Eylemler bir gövde ve güç gösterisi de, bir zayıflık gösterisi de olabilir. Her eyleme hemen olumlu yaklaşmak hatalıdır. Eylemler, getirisi ve götördükleriyle birlikte değerlendirilmelidir.

Günümüzün görevi, işyerlerinde giderek yaygınlaşmakta olan eylemleri işyerinin ötesine taşımak ve emperyalizme karşı mücadeleni bir parçası haline dönüştürmektir.